

Kristus a lidská duše

ČTVRTÁ PŘEDNÁŠKA

16. července 1914

Rudolf Steiner

Lidstvo neustále potřebuje pravdy, které nemohou být v každé době úplně pochopeny. Přijímat pravdy neznámá totiž jen něco pro naše poznání, nýbrž pravdy jako takové obsahují životní síly. A tím, že se pravdami pronikáme, pronikáme se ve své duševnosti určitým živlem světa, tak jako se musíme ve své tělesnosti neustále zvenčít pronikat čerstvým vzduchem, abychom mohli žít. V tom také tkví příčina, proč jsou v náboženských písmech vysloveny hluboké pravdy, avšak v takové formě, že je lidé v jejich vnitřním významu často poznávají teprve mnohem později, než byly zjeveny.

Byl napsán Nový zákon. Tento Nový zákon leží před lidstvem rozevřen takřka jako dokument, jako listina. Ale bude třeba celého vývoje zemského, který je ještě před námi, aby tomuto Novému zákonu bylo dokonale porozuměno. V budoucnu se lidé dozví ještě mnohé o zevním světě; dozví se ještě mnohé o světě duchovním. A to všechno, bude-li se na to pohlížet ve správném světle, přispěje k porozumění Novému zákonu.

Porozumění Novému zákonu bude přicházet zvolna. Ale Nový zákon je psán jednoduchým slohem; může být proto přijímán každým a později mu bude čím dále tím více rozuměno. Neboť není bez významu, pronikáme-li se pravdou obsaženou právě v Novém zákoně, i když ještě této pravdě v jejím nejhlubším nitru nerozumíme. Později stane se pravda poznávací silou, když již předtím byla silou životní, když byla dříve přijata ve více nebo méně dětské formě. A právě ty otázky, jimiž jsme se včera začali zabývat, vyžadují, má-li jim být porozuměno tak, jak jsou podány v Novém zákoně, vždy jdoucího hlouběji a hlouběji, a pronikajícího poznání, nazírání do duchovního světa a jeho tajemství.

Chceme-li pokračovat v minule započatých úvahách, musíme dnes poněkud nahlédnout do jednotlivých okultních tajemství. Tato tajemství nám mohou být přitom průvodci a mohou nám napomáhat dále porozumět otázce záhady hříchu a viny, abychom právě z tohoto hlediska získali poněkud světlo o poměru Krista k lidské duši.

Především jsme již častěji v průběhu naší duchovně-vědecké práce narazili na hledisko, které můžeme - jako již v této otázce častěji - vyslovit takto: Proč Kristus zemřel v lidském těle? Je to otázka, která v podstatě vyjadřuje otázku Mystéria na Golgotě. Proč zemřel Kristus, proč Bůh zemřel v lidském těle?

Bůh zemřel, poněvadž světový vývoj vyžadoval, aby Bůh vstoupil do pozemského člověka, aby Bůh vyšších světů se mohl stát vůdcem vývoje Země. Proto se musil Kristus spříznit se smrtí. Spříznit se se smrtí, moji milí přátelé!

Lze si jen přát, aby toto slovo bylo lidskými dušemi hluboce, chápáno. Smrt přistupuje k člověku zpravidla jen tehdy, když člověk sám vidí umírat jiného člověka, nebo také při jiných jevech, se kterými se, podobně jako s jinými jevy, setkáváme ve světě, anebo v jistotě, že sami musíme projít branou smrti, až se naše nynější vtělení ukončí. Ale to je, v podstatě vzato, jen zevní stránka smrti.

Smrt je ve světě, ve kterém žijeme, přítomna ještě jinak. A na to musíme nyní upozornit. Vyjděme ze zcela obyčejného, všedního jevu. Vzduch vdechujeme a zase vydechujeme. Ale tento vzduch se v nás proměňuje. Když vydechujeme tento vzduch, pak je dechem smrti; neboť vydechovaný vzduch nemůže být dále dýchán, vydechovaný vzduch usmrcuje. Chci jen naznačit, abyste porozuměli, co může být vysloveno okultní větou: „Tím, že vzduch vstupuje do člověka, umírá.“ Vpravdě to, co je ve vzduchu živoucího, umírá, když to vstupuje do člověka. Tím, že člověk dýchá, znamená každé vdechnutí smrt pro vdechnutý vzduch; každým dechem usmrcujeme vzduch. To je ale jenom *jeden* jev.

Světelný paprsek, který vniká do našeho oka, musí právě tak zemřít. Nic bychom ve světě ze světelných paprsků neměli, kdyby se naše oko nepostavilo proti světelnému paprsku právě tak, jako naše plíce proti vzduchu. A každé světlo, které proniká do našeho oka, v něm umírá. A smrti světla v našem oku děkujeme za to, že vidíme. A tak umírá to, co je ve světle živoucího, tím, že to vniká do našeho oka. V našem oku je světelný paprsek usmrcován. Ničíme ho, aby oko mohlo postřehovat. Jsme naplněni tím, co v nás musí odumírat, abychom měli pozemské vědomí. Tělesně usmrcujeme vzduch. Usmrcujeme také světelný paprsek, který do nás vniká; a takto usmrcujeme ještě mnohonásobně jinak.

Vezmeme-li na pomoc duchovní vědu, rozeznáváme živel země, živel vody, živel vzduchu a živel tepla. Pak vstoupíme do světla světelného éteru; mluvíme o éteru tepelném, o éteru světelném. Až po éter světelný usmrcujeme všechno, co do nás vstupuje. Neustále to usmrcujeme, abychom měli své pozemské vědomí. Něco však svým pozemským bytím usmrcovat nemůžeme.

Víme, že nad éterem světelným je ještě tak zvaný éter chemický a pak éter životní. To jsou dva druhy éteru, které usmrcovat nemůžeme. Proto nemají tyto dva druhy éteru na nás žádný zvláštní podíl. Kdybychom mohli usmrcovat také éter chemický, zaznívaly by neustále do našeho fyzického těla vlny harmonie sfér a my bychom tyto vlny harmonie sfér svým fyzickým tělem neustále v sobě usmrcovali. A kdybychom usmrcovali také éter životní, tu bychom neustále v sobě usmrcovali harmonický život, který Zemi přitéká. V pozemském tónu je nám dána náhražka, kterou však nelze srovnat s tím, co bychom slyšeli, kdybychom vůbec jako fyzičtí lidé slyšeli éter chemický. Neboť fyzický zvuk je výtvořem vzduchu, není to tón duchovní; je jen jeho náhražkou.

Když došlo k luciferskému svodu, tu byli pokrokoví Bohové nuceni přesadit člověka do sfér, kde žije od světelného éteru směrem dolů v jeho fyzickém těle smrt. A tehdy pravili tiito pokrokoví Bohové - a toto je zaznamenáno v bibli: „Člověk si osvojil rozeznávání mezi dobrem a zlem, ale život mít nemá. Nemá jíst ze stromu života.“ (1. kniha Mojžíšova 3, 22) A ještě jiné vyjádření může být k tomu ve smyslu okultismu připojeno. Pokračování tohoto výroku: „Ze stromu života člověk jíst nemá.“ Znělo by: „A v duchu hmoty nemá slyšet.“ - Ze stromu života nemá člověk jíst a v duchu hmoty nemá člověk slyšet! Tyto dvě oblasti byly člověku uzavřeny. Jen pomocí jistých dějů byly tyto sféry ve starých mystériích otevřeny těm, kteří byli zasvěcováni; aby mohli Krista spatřit mimo své tělo, byly jim zpřístupněny oblasti tónů hudby sfér a svět tepajícího kosmického života. Proto mluví staří filosofové o hudbě sfér.

Tím, že na tyto věci upozorňujeme, poukazujeme současně na ony oblasti, ze kterých k nám sestoupil Kristus při Janově křtu v Jordáně. Odkud přišel Kristus? Z oněch oblastí, které byly člověku uzavřeny svodem Luciferovým; z oblasti hudby sfér, z oblasti kosmického života. Na tyto oblasti musil člověk v prapočátku Země zapomenout následkem svodu Luciferova. Kristus však sestoupil při Janově křtu v Jordáně do lidského těla. A to, co toto lidské tělo prostoupilo, to byla duchovnost kosmického života. To bylo to, co ještě patřilo lidské duši v prvotní době Země, z

čehož však musila být lidská duše vyhoštěna luciferským svodem.

Tak je člověk i v tomto smyslu spřízněn s duchovním světem. Patří vlastně svou duší oblasti hudby sfér a oblasti Slova, živoucího kosmického éteru. Ale odtud byl vypuzen. To mu však má být zase vráceno, takže se bude moci opět postupně pronikat sférami, ze kterých byl vyhoštěn. Proto se nás z hlediska duchovní vědy tak hluboce týkají slova Janova evangelia: Na prapočátku, dokud člověk nepodlehli svodu, byl Logos; a člověk patřil Logu. Logos byl u Boha a člověk byl s Logem u Boha. A Janovým křtem v Jordáně vstoupil Logos do lidského vývoje, stal se člověkem.

Zde máme souvislost plnou významu. Zůstaňme zatím u této pravdy a pokusme se přiblížit se této otázce ještě z jiné strany.

Celý život se nám ukazuje jen ze své zevní stránky. Kdyby se neukazoval jen po této zevní stránce, tu by člověk stále věděl, že vsává do sebe mrtvolu světla tím, že vidí. Co musel tedy Kristus převzít, aby mohlo dojít ke splnění Pavlova výroku „Ne já, nýbrž Kristus ve mně?“ Muselo být umožněno, aby Kristus pronikl lidskou přirozeností. Ale tato lidská přirozenost je naplněna tím, co je touto lidskou přirozeností po dobu pozemského bytí usmrcováno od světelného éteru směrem dolů, který umírá v oku. Lidská přirozenost je vyplněna smrtí. Bylo jí však odňato to, co obsahují oba nejvyšší druhy éteru, aby také jejich smrt nevyplňovala lidskou přirozenost. Aby však Kristus mohl v nás přebývat, musel se spříznit se smrtí, se vším, co je rozestřeno ve světě, počínaje světelným éterem, až dolů do hloubek hmotnosti.

Kristus musel vstoupit do všeho, co v sobě neseme jako mrtvolu světla, jako mrtvolu tepla, jako mrtvolu vzduchu, a tak dále. Kristus se mohl spříznit s člověkem tím, že se spříznil se smrtí. A musíme cítit ve své duši, že Bůh musel zemřít, aby mohl nás, kteří jsme dosáhli smrti luciferským svodem, naplnit a my mohli říci: „Kristus v nás.“

Ale ještě mnoho jiného se skrývá člověku za smyslovým bytím. Člověk obrací svůj zrak k rostlinné říši; vidí, jak sluneční světlo kouzlí rostliny ze země. Věda nás poučuje, že pro růst rostlin je třeba světla. Ano, moji milí přátelé, to však je jen jedna polovina pravdy. Kdo jasnovidným zrakem pohlíží na rostliny, vidí vystupovat z rostlin živoucí duchovní živly. Světlo se totiž noří do rostlin a vystupuje z nich pak jako živoucí duchovní živel. Světlo vstupuje do rostlin, aby se v nich proměnilo a mohlo se v nich znovuzrodit jako živoucí duchovní živel.

Do zvířat vstupuje éter chemický, který člověk nepostřehne; je; zněl by, kdyby ho člověk mohl vnímat. A zvířata proměňují tento éter v duchovní bytosti vodní. Rostliny proměňují světlo v duchovní bytosti vzduchu, zvířata proměňují ducha, jenž působí v chemickém éteru, v duchovní bytosti vodní. Člověk však proměňuje to, co v sobě chová jako kosmický éter, v éter životní. To, co způsobuje, že lidská bytost vůbec může žít, a čemu bylo zabráněno, aby to v sobě usmrcoval, to proměňuje člověk v duchovní bytosti Země.

V cyklu přednášek z Karlsruhe Od Ježíše ke Kristu jsem jednou mluvil o lidském fantomu, o lidském přízraku. Není čas, abych uváděl spojení mezi tím, co má být řečeno zde, a tím, co tehdy bylo řečeno o lidském přízraku; ale takové spojení tu je. Snad je najdete sami, porovnáte-li to, co bylo řečeno dnes, s tehdejšími poukazy. Dnes musí být tato záležitost pozorována z jiné strany.

Člověk neustále vytváří v sobě také něco duchovního; co v člověku žije jako život, to takřka nepřetržitě vychází do světa. Člověk rozšiřuje kolem sebe auru, paprskovou auru, kterou neustále obohacuje pozemský, duchovní živel Země. V tomto duchovním živlu Země je však obsaženo, poněvadž to člověk předává Zemi, všechno, co člověk nese v sobě jako morální aspekty a také jinak v životě získané lidské hodnoty. Je to zcela pravda: Jasnovidnému zraku se ukazuje, jak

člověk neustále vysílá do světa svoji morální, intelektuální a estetickou auru, a jak tato aura žije dále jako pozemský duch v pozemské duchovnosti. Neseme za sebou celým svým pozemským životem, právě tak jako kometa nese za sebou svůj ohon vesmírem, co jaksi „vypařujeme“ jako svoji duchovní auru, co se po dobu našeho života fantómovitě připojuje, ale co přitom současně vyzařuje naši morální a intelektuální duševní hodnotu do světa.

Život je složitý. A také to, o čem jsme právě mluvili, patří k jevům života.

Postupujeme-li v naší okultní úvaze zpět do dob *před* Mystériem na Golgotě, shledáme, že lidé tuto fantómovitou bytost, chovající v sobě jejich morální hodnotu, jednoduše vysílají do zevního, světa, do zevní duchovní aury Země. Ale lidstvo se v průběhu zemského bytí vyvíjelo a dospělo v určitém stadiu tohoto vývoje právě vzhledem k naznačené fantómovité bytosti, kterou člověk vyzařuje, do doby, ve které došlo v zemském vývoji k Mystériu na Golgotě.

Mohli bychom říci: V dřívějších dobách byla tato fantómovi- tá bytost, kterou člověk vyzařoval, mnohem prchavější. Stávala se hustší v době, kdy na Zemi došlo k Mystériu na Golgotě. A člověk přimísil, jako určitý základní rys, do této fantómovité bytosti to, co do sebe přijímá jako smrt tím, že usmrcuje světelné paprsky, jež vnikají do oka. A tak je tomu i se vším ostatním, jak jsem se o tom zmínil.

Tyto bytosti pozemsky-duchovního rázu, které člověk ze se be vyzařuje, jsou jakoby mrtvě narozené duchovní dítě, poněvadž jim člověk poskytuje smrt.

Představme si, že by Kristus nepřišel na Zemi; pak by lidé v době pobytu svých duší v pozemském těle stále vyzařovali bytosti, jimž je vtisknuta smrt. A s touto smrtí by byly spojeny morální hodnoty člověka, o nichž jsme hovořili včera: Objektivní vina a objektivní hřích, ty by v tom byly. Dejme tomu, že Kristus by nepřišel. Co by se stalo v pozemském vývoji? Od doby, ve které došlo k Mystériu na Golgotě, by lidé byli duchovně vytvářeli zhuštěné podoby, k nimž by připojovali smrt. A tyto zhuštěné podoby by se staly tím, co by muselo přejít se Zemí do jupiterského vývoje. Člověk by dal Zemi smrt. A mrtvá Země by zrodila mrtvého Jupitera.

K tomu by muselo dojít, poněvadž člověku by chyběla možnost, kdyby nedošlo k Mystériu na Golgotě, pronikat to, co z něho vyzařuje nejen tím, co v sobě chová hudba sfér, nýbrž i tím, co v sobě chová kosmický život. Tyto vlivy by nemohly pronikat, nemohly by vzařovat do toho, co ze sebe vyzařuje člověk. To však přinesl Kristus s Mystériem na Golgotě. A tím, že, přijímající Krista, splňujeme v sobě „Ne já, nýbrž Kristus ve mně“, oživuje se v nás vyvíjením našeho vztahu ke Kristu to, co z nás vyzařuje a co by jinak bylo mrtvé.

Poněvadž v sobě neseme smrt, musí nás pronikat živoucí Kristus, aby oživoval to, co zanecháme po sobě jako duchovní pozemskou bytost. Do toho, co se od nás odděluje jako objektivní hřích a objektivní vina, co neseme dále ve své karmě, do toho vniká živoucí Logos, Kristus, a oživuje to. A tím, že to oživuje, bude se živoucí Země vyvíjet ke stupni živoucího Jupitera. To je následek Mystéria na Golgotě.

Naše duše však může, když to všechno uváží, přijmout Krista tak, že si řekne: Ano, byla kdysi doba, ve které člověk spočíval v lůně božského Loga. Ale člověk musel podlehnout lucifer- skému svodu. Přijal do sebe smrt. Přitom přijal také zárodek toho, z čeho by mrtvá Země zrodila mrtvého Jupitera. Zůstalo nazpět to, co měla lidská duše pro sebe přijmout před lucifer- ským svodem. S Kristem to opět vstoupilo do lidského pozemského života.

A když nyní člověk přijme do sebe Krista, takže se cítí jím proniknut, pak si může říci: Co mně Bohové přidělili před lucifer- ským svodem, co však muselo, když k tomuto svodu došlo, zůstat nazpět v kosmickém vesmíru, to vstupuje s Kristem do mé duše. Duše dosáhne své úplné

dokonalosti teprve tehdy, až přijme do sebe Krista. Pak budu zase celou duší tím, k čemu jsem byla božským úradkem určena od prapočátku Země. Tážeme se: Jsme skutečně duší bez Krista? Cítíme, že teprve Kristem stává se duše tou duší, kterou se měla stát podle úradku vedoucích Božstev. To je ono podivuhodné cítění příslušnosti k otčině, jehož se mohou duše dožít s Kristem. Neboť kosmický Kristus sestoupil z odvěké kosmické domoviny duše, aby vrátil lidské duši to, co musela na Zemi pozbyt luciferským svodem. Kristus vede duši znovu do její pravěké domoviny, která jí byla Bohy přidělena.

To je ono obšťastňující, oblažující vědomí, které plyne ze skutečného objevení se Krista v lidské duši. To je to, co například tak obšťastňovalo jisté křesťanské mystiky ve středověku. Třebaže napsali mnohé, co bylo samo o sobě v jejich představách příliš smyslové, přece jen za podklad sloužilo to duchovní. Tací křesťanští mystikové, kteří se přidružili například k *Bernardu z Clairvaux* a k jiným, pociťovali lidskou duši jako nevěstu, která na počátku Země ztratila svého ženicha. A když Kristus vstoupil do jejich duší, aby je oživil, produševnil a produchovníl, pak pociťovali Krista jako ženicha duše, který se s ní spojil, a jehož kdysi ztratili ve své pravěké domovině, kterou museli opustit, aby mohli působením luciferského zásahu kráčet cestou svobody, cestou rozeznávání mezi dobrem a zlem.

Když se lidská duše skutečně vžije do Krista, když pociťuje Krista jako živoucí bytost, jež smrtí na Golgotě vplynula do duchovního ovzduší Země a může nyní vtékat do duší, pak se cítí skutečně tímto Kristem vnitřně oživena. Cítí přechod od smrti k životu!

Poněvadž musíme až do naší vzdálenější pozemské doby prožívat v pozemských lidských tělech svůj život, nemůžeme bezprostředně slyšet hudbu sfér, nemůžeme se bezprostředně v sobě dožívat kosmického života, ale můžeme se dožít toho, co plyne z Krista. A tím se nám prostřednictvím Krista dostává toho, co by k nám jinak přicházelo z oblasti hudby sfér a kosmického života.

Pythagoras mluvil o hudbě sfér. Proč o ní mluvil, milí přátelé?

Pythagoras byl zasvěcencem starých mystérií. Prošel dějem, jímž jeho duše vystoupila z těla. Když byla mimo tělo, pak se mohl vzdálit do duchovních světů. Tehdy viděl Krista, jenž teprve později měl přijít na Zem. Proto nemůže člověk po Mystériu na Golgotě mluvit o hudbě sfér tak jako Pythagoras, ale může, i když nežije se svou duší mimo tělo, jiným způsobem mluvit o hudbě sfér. Jako zasvěcenec může člověk i dnes hovořit tak jako Pythagoras. Avšak obyčejný pozemský člověk ve svém fyzickém těle může hovořit o hudbě sfér a o kosmickém životě jen tehdy, když se ve své duši dožije Pavlova „Ne já, nýbrž Kristus ve mně“; neboť to je právě to, co žilo v hudbě sfér a v kosmickém životě. Ale my musíme také skutečně projít tímto dějem v sobě; musíme skutečně přijmout Krista do svých duší.

Dejme tomu, že by se člověk opravdu vzpouzel přijmout Krista do své duše. Pak by takový člověk dospěl až ke konci Země a byl by na tomto pozemském konci v tom, co se během vývoje lidstva vytvořilo ze zemských duchů, v onom mlhavém útvaru, který ze Země vytváří všechny fantómovité bytosti, jež z něho vyšly v dřívějších vtěleních. Ty všechny by tu byly. A co by tu bylo, to by byla mrtvá Země. A tato mrtvá Země by přešla do jupiterského stavu. Člověk by mohl svoji karmu dokonale vyrovnat, vyhladit, to jest subjektivně by si mohl na konci pozemské doby přivlastnit všechno, čeho je třeba k vyrovnání spáchaných nedokonalostí; mohl by se stát ve svém duševnu, ve svém egu dokonalým. To je naprosto pravda. Avšak my nežijeme jen pro sebe.

Nežijeme proto, abychom se vyrovnáním své karmy sobecky učinili dokonalejšími. Žijeme pro svět a na konci věků budou před námi stát zbytky našich pozemských vtělení jako mocné tablo, jestliže jsme do sebe nepřijali Krista. Neboť spojíme-li ve smyslu minulé veřejné přednášky to, co bylo řečeno, s tím, co bylo řečeno dnes, tu vidíme, jak Kristus přejímá na sebe viny a hříchy pozemského lidstva, pokud to jsou viny a hříchy objektivní. A jestliže jsme se vnitřně zmocnili zážitku „Ne já, nýbrž Kristus ve mně“ a „Kristus v nás“, tu přejímá Kristus to, co nás opouští. A zbytky našich vtělení stojí tu oživené Kristem, stojí tu prožité a prozářené Kristem. Ano, naše vtělení tu stojí, to jest vylíčené zbytky našich vtělení. A co dávají všechny dohromady?

Tím, že Kristus všechny tyto zbytky spojuje, ten Kristus, který patří celému lidstvu přítomnosti a budoucnosti, tím se jakoby vtiskují všechny tyto zbytky do sebe.

Každá lidská duše prožívá za sebou jdoucí vtělení. Vezměme jednu inkarnaci: Zůstávají tu určité zbytky; mluvili jsme o nich. Vezměme další inkarnaci: Zůstávají tu zbytky; mluvili jsme o nich. Další vtělení: Zůstávají tu určité zbytky a tak dále a tak dále, až do konce pozemských dob. Jednotlivá vtělení zanechávají po sobě tyto zbytky. Jsou-li tyto zbytky proniknuty Kristovou silou, vtiskují se do sebe. Avšak tím, že to, co je řídké se stlačováním zhušťuje - také to duchovní se zhušťuje - spojují se všechna naše pozemská vtělení v jedno duchovní tělo. To patří nám. To potřebujeme k našemu vývojovému přechodu na Jupiter, neboť toto duchovní tělo je východiskem našich vtělení na Jupiteru. Na konci pozemské doby budeme tu stát se svými dušemi - ať už je to s jejich karmou jakkoli - se svými pozemskými zbytky, shromážděnými Kristem, a budeme se muset s nimi spojit, abychom společně s nimi přešli na Jupiter.

Znovu vstaneme v těle zhuštěném z jednotlivých inkarnací. Vpravdě, moji milí přátelé, s hluboce pohnutým srdcem to vy slovuji: *Znovu vstaneme v těle!*

Šestnáctiletí a ještě mladší lidé počínají dnes požadovat své vlastní vyznání víry a mluví o tom, že se „šťastně“ dostali z takových nesmyslů, jako je „znovuzkříšení“ těla. Ti však, kteří se okultně noří do tajemství světa, usilují poněnáhu pozvednout se k porozumění toho, co bylo lidem řečeno: Poněvadž - jak jsem se o tom již zmínil na počátku své úvahy - muselo jim to být nejdříve řečeno, aby to mohli uchopit jako životní pravdu, které se naučí rozumět teprve později. Znovuzkříšení těl je skutečností. Ale naše duše musí cítit, že chce znovu povstat vůči pozemským zbytkům shromážděným Kristem, vůči duchovnímu tělu, které je proniknuto Kristovou silou. Tomu se musí naše duše naučit rozumět. Neboť, dejme tomu, že jsme živoucího Krista do sebe nepřijali. Pak bychom nemohli přistoupit k tomuto pozemskému tělu s jeho vinou a s jeho hříchem a nemohli bychom se s ním spojit. Kdybychom Krista odmítli, zůstaly by tu na konci pozemské doby naše jednotlivé inkarnace roztroušené; zůstaly by, nebyly by shromážděny Kristem, který celé lidstvo produchovňuje. Jako duše bychom zůstali na konci pozemských věků upoutáni k Zemi. Byli bychom na Zemi upoutáni na to, co v našich zbytcích zůstává mrtvé. Naše duše by sice byly v duchu pro sebe sobecky osvobozeny, ale my bychom nemohli k našim tělesným zbytkům. Takové duše, moji milí přátelé, by byly obětí Lucifera, neboť Lucifer usiluje zkřížit vlastní cíle Země, usiluje o to, aby duše nedosáhly svého pozemského cíle; chce je zadržet v duchovním světě. A Lucifer pošle do jupiterské doby to, co tu zůstalo jako rozptýlené pozemské zbytky, co bude na Jupiteru působit jako mrtvý vme-tek, který pak jako měsíc, jenž se však od Jupitera neoddělí, v něm zůstane a neustále bude tyto pozemské zbytky vynášet vzhůru. A tyto pozemské zbytky budou musít být na Jupiteru dušemi oživovány jako duše druhové. A nyní si vzpomeňte, co jsem vyslovil před lety: Že se lidské pokolení na Jupiteru rozštěpí na takové duše,

jež svůj pozemský cíl dosáhly, jež dosáhnou jupiterský cíl, a na takové duše, které budou jakousi prostřední říší mezi jupiterskou říší lidskou a zvířecí říší na Jupiteru. To budou duše luciferské, to je takové, které tu budou jen duchovně; svoje tělo budou mít dole. Toto tělo bude zřetelným výrazem jejich celého duševního nitra a budou je moci řídit jen zvenčí. Dvě plemena, dobré a zlé, budou se na Jupiteru od sebe rozlišovat. O tom jsme mluvili již před lety. Dnes to budeme pozorovat hlouběji.

Po jupiterském bytí bude následovat bytí Venušino. A k vyrovnání opět dojde dalším vývojem Krista. Ale člověk má právě na Jupiteru zřít to, co znamená být dokonalým jen ve svém vlastním egu a neučinit celou Zemi svou vlastní záležitostí. Toho se má člověk jednou dožít v celém jupiterském cyklu tím, že před jeho duchovní zrak předstoupí všechno to, co ve svém pozemském bytí nepronikl Kristem.

Shrňme nyní, moji milí přátelé, všechno dohromady a připomeňme si z tohoto hlediska slovo Kristovo, se kterým vysílá svoje učedníky do světa, aby zvěstovali Jeho jméno a v Jeho jménu odpouštěli hříchy! (Jan 20,23) Proč odpouštět hříchy v Jeho jménu? Poněvadž toto odpouštění hříchů souvisí s Jeho jménem. Poněvadž hřích může být smazán a proměněn v živoucí život, jen když se Kristus spojí s našimi pozemskými pozůstatky, když jsme za svého pozemského života nesli v sobě Krista ve smyslu Pavlových slov „Ne já, nýbrž Kristus ve mně“.

A navazuje-li někde nějaké náboženství svými zevními úkony na tento výrok, aby bylo lidským duším znovu a znovu připomínáno, co souvisí s Kristem, pak musíme v něm také hledat naznačený hlubší význam. A vyjadřuje-li v některém náboženském vyznání z příkazu Kristova některý služebník jeho odpouštění hříchů, neznamená to nic jiného, než že ten, kdo navazuje svými slovy o odpouštění hříchů na odpouštění hříchů Kristem, naznačuje duši, jež chce být utěšena: Ano, pozoroval jsem, že jsi v sobě vyvinul živoucí vztah ke Kristu. Spojuješ s tím, co je objektivním hříchem a vinou a co má vstoupit jako objektivní vina a hřích do tvých pozemských pozůstatků, to, čím je pro tebe Kristus. A poněvadž jsem poznal, že jsi se pronikl Kristem, smím ti říci: „Tvoje hříchy jsou tobě odpuštěny.“

Vždy je v tom zamlčeno, že ten, kdo v některém náboženském vyznání mluví o odpuštění hříchů, se přesvědčil: Přidrží se Krista, chce svého Krista nést ve svém srdci a ve své duši. Předstoupí-li před něho druhý, smí jej proto utěšit: Kristus ti odpustí. A smím ti říci, že jsou tobě v Jeho jménu tvoje hříchy odpuštěny.

Je to krásné navázání na jediného odpustitele hříchů, protože na sebe bere hříchy lidí, protože Kristus je bytostí oživující lidské pozemské pozůstatky. Je to krásné navázání na jediného promíjitele hříchů, když ti, kteří chtějí Jemu sloužit, mohou ony duše, o nichž jsou přesvědčeni, že se svým nitrem cítí spojeni s Kristem, utěšit slovy: „Tvoje hříchy jsou ti odpuštěny.“ Je to novým potvrzením poměru duše ke Kristu, slyší-li tato duše: Pochopila jsem své viny, své hříchy tak, že mně smí být řečeno, že Kristus je přijímá na sebe a proniká je svou bytostí. Vždy je ve spodním tónu - má-li být vyjádření o odpuštění hříchů slovem pravdy - obsaženo, že je hříšníkov, viníkovi, třebaže znovu nenavazuje své spojení s Kristem, toto spojení alespoň připomínáno. Neboť mezi duší a Kristem musí být uzavřeno tak vroucí spojení, že duše ani dosti často nemůže obnovit tento svazek ve svém vědomí. A poněvadž je Kristus spojen s objektivní vinou a s objektivním hříchem lidské duše, může lidská duše ve svém každodenním životě udržovat svůj poměr ke Kristu nejlépe tím, že si právě ve chvíli odpouštění hříchu vždy znovu připomíná bytí kosmického Krista v bytí pozemském.

Ti, kteří si osvojí v pravém duchu Kristovou silou proniknutou duchovní vědu, budou moci určitě být nejen v zevním smyslu, nýbrž v pravém duchu, svými vlastními zpovědníky. Zcela určitě budou se moci prostřednictvím duchovní vědy seznamovat čím dále tím důvěrněji s Kristem, budou se s ním cítit tak důvěrně spojeni, že budou bezprostředně pociťovat jeho duchovní přítomnost. A tím, že budou věrni Kristu jako kosmickému principu, budou se mu moci zpovídat v duchu a budou ve svých tichých meditacích dosahovat od něj odpuštění hříchu. Dokud se však lidé v tomto hlubokém smyslu nepronikli duchovní vědou, musí být s porozuměním poukazováno na to, co je v různých náboženstvích světa podáváno zevně jako odpuštění hříchů. Lidé budou duchovně stále svobodnější a tím, že budou duchovně stále svobodnější, bude také jejich styk s Kristem vždy bezprostřednější.

A má být pěstována snášenlivost!

Jako musí ten, kdo má za to, že ve svém nitru hluboce chápe ducha Mystéria na Golgotě, Krista, že může bezprostředně rozmlouvat s Kristem, pohlížet s porozuměním na ty, kteří potřebují pozitivní impulsy svého vyznání, kteří potřebují služebníky Krista, aby jim neustále poskytovali útěchu slovy: „Tvoje hříchy jsou ti odpuštěny“, tak měli by na druhé straně být snášenliví ti, kteří vědí, že se vyskytují lidé, kteří se již dovedou vypořádat sami se sebou. To všechno může být v pozemském bytí ideálem; anthroposof smí vzhlízet k takovým ideálům.

Moji milí přátelé, mluvil jsem k vám o duchovních tajemstvích, která se tu odhalují a která dávají člověku i v tom případě, když již přijal z anthroposoňe mnohé, ještě hlouběji pohlédnout do celé podstaty našeho bytí. Mluvil jsem k vám o přemožení sobectví člověka, o oněch věcech, jejichž pochopení nám teprve dává správné porozumění karmě. Mluvil jsem k vám o člověku, který není jen bytostí nadanou jástvím, nýbrž který patří celému bytí Země a je povolán spolupracovat a podporovat dosažení božského cíle Země. Kristus nepřišel snad jen proto na svět a neprošel Mystériem na Golgotě pouze pro to, aby byl každému z nás něčím pro naše sobectví. Bylo by hrozné pomyšlení na to, že by měl Kristus být snad chápán tak, že Pavlova slova „Ne já, nýbrž Kristus ve mně“ by měla podporovat vyšší sobectví. Kristus zemřel pro celé lidstvo, pro lidstvo pozemské. Kristus se stal ústředním duchem Země, jenž všechno duchovně pozemské, které vystupuje z člověka, má zachránit pro Zemi.

Lze dnes číst díla teologů - a ti, kteří taková díla četli, potvrdí, co nyní řeknu - která praví asi toto: Ano, jistí teologové devatenáctého a dvacátého století vymýtili konečně středověkou lidovou víru, že Kristus přišel na svět, aby vyrval Zemi ďáblu, aby vyrval Zemi Luciferovi. - Také v teologii máme dnes osvícený materialismus, který se jen nechce otevřeně jako takový označit a který zvláště vynáší svou osvícenost. Ano, tak se praví: V tomto temném středověku mluvili lidé o tom, že Kristus přišel na svět, poněvadž měl Zemi vyrvat ďáblu. Pravá osvícenost nás však k této jednoduché, prosté víře přivádí zpět! Neboť ze Země patří Luciferovi všechno to, co Kristus nevysvobodí. A všechno lidské, všechno to, čeho je v nás víc, než co je uzavřeno v našem já, bude zušlechtěno a učiněno plodným pro celé lidstvo tehdy, až to bude proniknuto Kristovou silou. A když nyní na konci našich úvah, stojím před vámi, moji milí přátelé, nechtěl bych opomenout říci každé jednotlivé duši těch, kteří tu byli v těchto dnech shromáždění, ještě tato slova: Důvěra v budoucnost naší věci a naděje v budoucnost mohou přebývat v našich srdcích, poněvadž jsme se snažili od počátku naší práce pronikat to, co máme říci, Kristovou vůlí. A naděje a důvěra nám dovolují, že smí být řečeno: Naše nauka je to, co nám chtěl říci Kristus, to, co naplňuje jeho

slova: „Jsem s vámi po všechny dny až do ukončení časů Země“ (Mat. 28,20). Chtěli jsme jen naslouchat tomu, co od něho přichází. A to, co v nás podle svého slibu inspirovalo, chceme přijmout do svých duší jako duchovní vědu. Nikoli proto, abychom pohlíželi na naši duchovní vědu jako na něco, co má křesťan- sko-dogmatický charakter, nýbrž proto, že je v nás proniknuta Kristovou silou a že na ni pohlížíme jako na Kristovo zjevení v nás. Proto jsem také přesvědčen, že to, co takto klíčí v těch duších, které s námi chtějí přijímat Kristovou silou proniknutou duchovní vědu, se stane plodným pro celé lidstvo a zvláště pak pro ty, kteří mají tyto plody přijmout.

Mnohé z toho, co je dobré, duchovně dobré v našem duchovně-vědeckém hnutí, když je pozorováno jasnovidně, jeví se tak, že to pochází od těch, kteří s námi přijali naši duchovní vědu proniknutou Kristovou silou a kteří, když prošli branou smrti, nám znovu sesílají dolů to, co je plodem této duchovní vědy proniknuté Kristovou silou. To, co nám z duchovních světů sesílají ti, kteří Kristovou silou proniknutou duchovní vědu přijali, to v nás již žije. Neboť tyto duše si nepodržují ve svém zvláštním kosmickém proudu tuto vědu pro své vlastní zdokonalení, nýbrž mohou ji nechat vtékat do duší, které ji chtějí přijmout. Útěcha a naděje pro naši duchovní vědu nám vzkvétá z toho, že víme, že naši tak zvaní mrtví pracují s námi.

V určité souvislosti se tu o takových věcech již hovořilo. Ale dnes, když jsem došel na konec této úvahy, moji milí přátelé, smím, řekl bych, osobně, pronést k vašim duším ještě toto slovo:

Tím, že jsem mohl mluvit v této pobočce naší Společnosti v Norrkopingu, nemohl jsem jinak než stále cítit dobrého ducha té osobnosti, která byla tak vroucně spojena s tím, co zde označujeme jako naši norrkopingskou skupinu. Jako dobrý anděl této pobočky pohlíží duch paní Danielsonové na všechno to, co tato pobočka chce podnikat. A byl to ve vylíčeném smyslu také křesťanský duch. Duše, které ho poznávají, nebudou se nikdy cítit od něho odděleny. Nechť působí jako ochranný duch dále v této pobočce! Chce to skutečně rád, přijmou-li ho duše, které v této pobočce pracují.

S těmito z hloubi srdce pronesenými slovy, moji milí přátelé, končím tyto přednášky a doufám, že budeme v daných duchovních oblastech spolupracovat i nadále.